

PRIPREMA DJETETA ZA POLAZAK U ŠKOLU

Polazak u školu veliki je događaj za cijelu porodicu, a u prvom redu za budućeg đaka-prvaka. Na neki način to je prvi veliki korak na putu ka zrelosti kada se potvrđuje sav trud, ali i pažnja i ljubav koji su do tog trenutka uloženi u odgoj djeteta. Dijete, većinom prvi put, suočava se sa odgovornošću, obavezama i novom organizacijom života. Posebno je teško djeci koja nisu bila obuhvacena nekim oblikom predškolskog vaspitanja, pa je polazak u školu cesto i prvo odvajanje od roditelja. S druge strane, roditelji su zabrinuti kako će njihovo dijete funkcionisati u školskoj sredini, kako će se prilagoditi zahtjevima škole, hoće li naći prijatelje, biti uspješno i slično.

Spremnost djeteta za školu

Definisanje zrelosti, odnosno spremnosti djeteta za školu vrlo je složeno. Zrelost za školu obuhvata fizičku, psihičku, emocionalnu i socijalnu zrelost. Ona ne dolazi sama od sebe niti preko noći. Rezultat je djelovanja različitih činioca, od kojih je posebno važan uticaj porodice i način komunikacije između roditelja i djece.

Intelektualna zrelost obuhvata dobro razvijen govor - govor je osnova za razvijanje dječjeg mišljenja i jedan od bitnih uvjeta ljudske komunikacije i učenja, razvijenost pažnje – dijete doraslo za prvi razred mora imati namjernu pažnju i mogućnost koncentracije zbog oblika organizacije nastave i mnoštva informacija kojima je izloženo, razvijenu inteligenciju kao opću sposobnost najznačajniju za školski uspjeh i određivanje krajnjih mogućnosti i razvijenost grafomotoričkih vještina koje imaju značajan uticaj na savladavanje vještine pisanja - dijete doraslo za školu trebalo bi imati crtež bogat detaljima te savladavati elemente poput trokuta, kružića i kvadrata.

Emocionalna zrelost procjenjuje se na temelju ponašanja djeteta u različitim situacijama, odnosno na osnovi njegove sposobnosti prihvatljivog načina reagiranja na uskraćivanje nekih želja i potreba, što znači da je dijete postiglo određen stupanj emocionalne stabilnosti i kontrole. Emocije ili osjećaji naročito su važni za društveni život djeteta. U školi će dijete biti izloženo sustavu vrednovanja, ocjenjivanja, kritike i pohvale te će morati znati na odgovarajući način prihvaćati uspjeh i neuspjeh i nositi se s osjećajima koji ih prate.

Socijalna zrelost usko je vezana uz emocionalnu zrelost. Vrlo je važna za svakog đaka – prvaka jer se sada od njega očekuje svakodnevno odvajanje od obitelji, samostalnost u odijevanju i brizi o sebi. Socijalna zrelost istovremeno predstavlja prilagođavanje na društvene obveze, usvajanje moralnih normi, sustav vrijednosti i ponašanja u svojoj okolini. Ona uključuje i vještinu komunikacije i suradnje s vršnjacima te prihvaćanje autoriteta učitelja.

Takođe, dijete mora imati razvijene određene **kulturne, higijenske i radne navike** kako bi moglo izvršavati zadatke koje mu škola postavlja. Na vrijeme i u dobroj atmosferi potrebno je izvršite sljedeće pripreme:

- Na vrijeme obavijestite dijete o svim promjenama koje slijede: da će ostajati sam u kući, da će se sam kretati ulicom i objasnite mu kako, da će se sam oblačiti za školu, da mora sam kontrolisati izvršenje higijenskih navika i sl.
- Upoznajte ga s osobama koje će o njemu brinuti za vrijeme vaše odsutnosti
- Nabavite potreban pribor i odjeću za školu – neka dijete učestvuje u kupovini, zajedno s djetetom upisujte ime na sveskama i knjigama. Uključite dijete u sve aktivnosti.
- Prošećite s djetetom do škole. Razgovarajte s djecom o školi; šta ih veseli, šta ih čini tjeskobnim, kako zamišljaju polazak u školu.
- Uvježbajte s djetetom put do škole.
- Naučite dijete da zna svoju adresu stanovanja, da zna gdje mu roditelji rade i da zna brojeve telefona roditelja.
- Pažljivo planirajte godišnji odmor – ostavite dane kako bi mogli otpratiti dijete u školu i dočekati ga po povratku iz škole.
- Odredite djetetu prostor za rad i učenje – vrlo je važno da dijete ima prostor za rad na kome će moći u miru učiti i pisati svoje domaće zadatke. Važno je da to bude uvijek u isto vreme, da ga dijete doživi kao svoj prostor za rad, da na njemu nema puno sadržaja koji će odvlačiti njegovu pažnju.
- Naviknite dijete na sjedeći rad.
- Naučite dijete na rad na papiru.

Prvi dan u školi obilježite kao svečani događaj

Prvi dan u školi obilježite kao poseban događaj. Dopustite djetetu da odabere odjeću koju će tada nositi, a i vi se svečano obucite; zabilježite fotografijom nezaboravne trenutke; skuhaite svečani ručak ili odvedite dijete na sladoled ili kolače... Time djetetu dajete na znanje da je polazak u školu velika prekretnica u njegovu životu.

Razvijajte pozitivan stav djeteta prema školi

O prvom utisku djeteta o školi zavisi uspješnost njegovog daljeg školovanja. Za dijete je jako bitno da u školu krene sa pozitivnim stavom, jer olakšava učenje i prihvatanje obaveza. Ako sami nemate baš najsretnija sjećanja na školu, nemojte time opterećivati i obeshrabrivati svoje dijete. Imajte povjerenja u njega i sebe! Učinite sve što je u vašoj moći da škola za njega postane mjesto na kojem će radosno, uporno i sa zanimanjem upoznavati sebe i svoje okruženje. Čest je slučaj da roditelji pričaju o batinama koje su dobivali, o dugočasovnom stajanju u čošku za nedisciplinu, itd. Zajedno sa djetetom veselite se polasku u školu. Izbjegavajte rečenice poput „Kada kreneš u školu gotovo je sa igranjem“ ili „Jedva čekam da kreneš u školi da te tamo učitelj dovede u red“, jer tako djeca stiču negativan stav o školi i strahuju da se više nikada neće moći igrati, a do tada je igra bila njihova najveća zanimacija. Razgovarajte s djetetom o školi, odgovarajte na njegova pitanja, ali se trudite biti realni – nemojte dijete zastrašivati niti školu idealizovati. Škola treba da znači mjesto u kome će dijete upoznati nove prijatelje, u kojoj će samostalno moći čitati i pisati itd.

Već kod prvog ulaska u školu, možemo primijetiti vrlo različita ponašanja djece: neka ulaze nasmijana, radosna, neka izgledaju radoznalo, puna očekivanja, neka su zbunjena, neka izgledaju ravnodušno. Kod neke djece opažamo i strah i odbojnost, ima tu i suza – poneko dijete se grčevito drži roditelja i odbija ući u školu. Prvih nekoliko sedmica djeca se ponekad osjećaju umorno, postaju mrzovoljna ili se ponašaju poput malih beba. Ne brinite, poklonite im malo više pažnje i sna i sve će biti u redu. I dijete i roditelji sada moraju prilagoditi svoj životni ritam novim obavezama.

Djeca u početku trebaju toliko toga naučiti: da ne mogu ići kući kad im je dosadno, šetati po učionici, govoriti istovremeno sa učiteljem.... a gdje su tek ocjene, domaći radovi, pa ispitivanje! U prvom razredu škole nije najvažnija ocjena, već dijete treba naučiti učiti, steći radne navike, izgraditi pozitivan stav prema školi i knjigama, te steći odgovornost za vlastite postupke.

Buduća uspješnost/neuspješnost vašeg djeteta nipošto ne smije uticati na izražavanje vaše ljubavi prema njemu. Drugim riječima, dijete uvijek mora imati na umu da vam se može obratiti kada treba pomoć. Ali ne i da ćete vi izvršavati obaveze umjesto njega.

Učite djecu pravilima ponašanja

Dijete se prije polaska u školu treba znati pridržavati određenih pravila, jer će i u školi postojati određena pravila koja će dijete morati poštovati. Preokupacija predškolskog djeteta se svodi uglavnom na igru. Međutim, kada dijete krene u školu ono ima određene obaveze prema školi koje mora da ispunjava nezavisno od njegovog htijenja, što znači učenje zamjenjuje ustaljenu svakodnevnu aktivnost „igru“. Dijete se mora prilagoditi novim pravilima ponašanja; sjediti na jednom mjestu duže vrijeme, pratiti aktivnost do kraja, doći na početak nastave, a njegova sposobnost učenja i izvršavanja zadataka stalno se procjenjuju. Ako ih naučimo samokontroli, imaće obzira prema drugima i uvažavaće tuđe potrebe. Evo nekoliko smjernica da u tome uspijemo:

- ✚ Ne zaboravite pohvaliti dijete kada se lijepo ponaša ili kada nešto dobro učini. Time potičete slično ponašanje i u budućnosti.
- ✚ Ne očekujte da se dijete uvijek ponaša prema pravilima, ali ga na to treba poticati.
- ✚ Bilo bi dobro da dijete izradi raspored svojih obaveza.
- ✚ Djeca se ne smiju plašiti grešaka. Zato, pohvalite svaki trud!
- ✚ Kada niste zadovoljni nekim reakcijama djeteta, važno mu je dati do znanja zbog čega je određeno ponašanje neprihvatljivo. U tom slučaju ne smijete dijete vrijeđati ili ga omalovažavati kao osobu. Drugim riječima, dijete nikada nije zločesto, već njegov postupak nije u redu.
- ✚ Donesite zajedno s djetetom neka pravila ponašanja i pridržavajte ih se dosljedno.
- ✚ Djecu povremeno podsjetite na dogovor dok ta ponašanja ne postanu navika.
- ✚ Vrlo je bitno da dijete naučite da će ga u školi ocjenjivati i upoređivati sa drugom djecom iz razreda, uz mogućnost neuspjeha i kritike. Međutim, djetetu jasno dajte do znanja da njegova uspješnost u školi neće uticati na to koliko ga volite.

Da li je potrebno dijete učiti čitati i pisati prije polaska u školu

Ne. Dijete koje ima dobro razvijene grafomotoričke vještine brzo će naučiti pisati slova. Dijete koje nauči pisati slova prije škole, može ih naučiti pisati na neispravan način, što će mu otežati usvajanje vještine pisanja u školi. Dijete koje ima dobro razvijene predčitalačke vještine, brzo će i bez napora usvojiti vještinu čitanja. Prvih dana u školi, dok će druga djeca usvajati vještine čitanja i pisanja, takvom će djetetu biti dosadno,

neće usvajati radne navike učenja kao druga djeca. To će mu predstavljati problem kada nastupi usvajanje gradiva koje mu nije od ranije poznato. Najbolja priprema za čitanje jest okruženost brojnim slikovnicama i dječijim knjigama koje se djetetu čitaju, o kojima se razgovora i tako budi interes za slova i čitanje. Ako i ne zna čitati ili ne zna slova prije polaska u školu, takvo će dijete to vrlo brzo i s voljom savladati u prvom razredu (što i jeste zadatak prvog razreda. Važnije od usvojenosti vještine čitanja i pisanja je da dijete bude psihofizički zrelo prema opisanim kriterijima.

I za kraj...

- * Prije braka imao sam šest teorija o odgoju djece. Sada imam šestero djece i nijednu teoriju. (*Earl of Roehenster*)
- * Budeš li o meni mislio dobro, postat ću još bolji. (*Phill Bosmans*)
- * Istinska se ljubav nikad ne troši; što je više daješ time ti je više ostaje. (*A. de Saint Exupery*)
- * Najveći rezultat obrazovanje je tolerancija. (*Hellen Keller*)
- * Najčešće naučite iz svojih uspjeha u životu, a ne iz svojih promašaja. (*W. Glasser*)
- * Gdje završava disciplina? Gdje počinje okrutnost? Negdje između toga žive hiljade djece. (*Francois Mauriac*)
- * Što nisi objasnio riječima nećeš ni štapom! (*Tatarska poslovica*)
- * Povjerujte u djetetove sposobnosti. Nemojte se odnositi prema njemu s osjećajem nadmoći, jer za to nemate nikakva osnova. (*R. Henri*)

PRIPREMILA:

mr Neda Milinkovic, psiholog

